

tekintetében szabadon egyezkedhetnek és az ilyen megegyezés érvényes akkor is, ha a rendeletnek a 23. §-ban felsorolt rendelkezéseitől az alkalmazott hátrányára tér el". A létszaki cogensség tehát nem elméleti kitalálás, nem fogalmi játék (mint aminőnek egyes duzzogók hitték), hanem a gyakorlati élet eleven jelensége. B. S.

Osztrák jogi szemle.

Irta: Dr. Deutsch Maurus bécsi ügyvéd.

Az utóbbi időben a magánjogi gyakorlat több olyan elvi jelentőségű határozata jelent meg a szakirodalomban, amely Ausztrián kívül is érdeklődésre tarthat számot.

A nemzetközi jog szempontjából elvi jelentőségű a legfelsőbb bíróság 1932. április 6-án megjelent 1. Ob. 333/32. sz. ítélete, amely a „Rechtssprechung” 179/1932. számában került nyilvánosságra. A határozat szerint, *ha osztrák állampolgár külföldivel külföldön köt jogügyletet, a szerződési hely joga alkalmazandó akkor is, ha a szerződés beltől-dön teljesítendő.*

Ez a határozat a gyakorlatban sokat vitatott kérdésre utal. A legfelsőbb bíróság ebben a határozatában Walkerrel egyetértőleg, de ellentétben az előző határozatokkal, arra az álláspontra helyezkedik, hogy az O. P. T. K. 4. §-a úgy értelmezendő, hogy osztrák állampolgárra vonatkozólag, ha külföldön köt jogügyletet, *még az esetben is, ha Ausztriában következik be jogi hatásuk* — pld. a konkrét esetben a szerződés itt teljesítendő — az osztrák jognak *csak feltétlenül kényszerítő rendelkezései* érvényesülnek, egyébként a külföldi jog alkalmazandó.

A *külföldi valutaadósságok* teljesítése tekintetében újabban két figyelemreméltó határozattal találkozunk, nevezetesen az Oberster-Gerichtshof 1932. március 18-án kelt 2 Ob. 231/32. sz., a „Rechtssprechung” 281/1932. számában megjelent ítéletével és a wieni Oberlandesgericht 1932. június 11-én kelt 3 R. 518/32. sz., a „Rechtssprechung” 273/1932. számában megjelent ítéletével.

Az első ítélet kimondja, *hogy fonttartozás késedelmes fizetése esetén a lejárat óta előállott diszázió veszélyét az adós viseli.* Ezzel a határozatával az Oberster-Gerichtshof a fellebbezési bíróság álláspontjával szemben, de a helyes irodalmi állásponttal egyetértően úgy döntött, hogy a külföldi valutatartozások tekintetében a késedelemből eredő kár megtérítésének kérdése másképp kezelendő, mint a bel-földi valutában teljesítendő kötelezettségeknél. Míg a leg-

felsőbb bíróság 1923. március 28-án kelt Präs. 1870/23. sz. jogvéleményében — amelyet a Polgári Jog 1926. évi 1. számában „A valorizáció és a késedelmi kár az osztrák joggyakorlatban” című cikkemben részletesen megbeszéltem — azon az állásponton volt, hogy az adós késedelme esetén *csupán a konkrét kár bizonyításakor térítendő meg a pénz értékcsökkenéséből eredő kár, viszont külföldi valutatartozásoknál a 206. Ob. 231/32. sz. döntvényében az Oberster-Gerichtshof megítéli a hitelezőnek a lejárat óta keletkezett diszázsíót.*

A második határozatban a wieni Oberlandesgericht azt a kétségtelenül helyes gondolatot fejezi ki, hogy a font esése előtt belföldi felek között fontvalutában létrejött fizetési kötelem nem értelmezendő *egyszerűen úgy, hogy a felek hallgatolagos megegyezése aranyfont kikötésre irányult; csak ha mindkét fél részéről fennforgó ilyen szándék bizonyíthatik, követelheti az eladó a teljesítést aranyparitáson.*

A váltójog terén kiemelendő az Oberster-Gerichtshof 1. Ob. 675/32. sz. ítélete, amely a „Rechtssprechung” 274/1931. számában jelent meg. Az irodalommal és az utóbbi évek joggyakorlatával egybehangzóan, de a másodfokú bíróság álláspontjával szemben kimondja ez a határozat, hogy a kitöltetlen váltó kibocsájtója vagy elfogadója jóhiszemű harmadik személynek felel azon összegért, amellyel ő az okiratot azon személy közlése alapján állította ki, aki a váltót annak kibocsájtójától kézhez kapta; a kibocsájtó és az első váltóbirtokos megegyezése közömbös, jóhiszemű harmadik személlyel szemben az ilyen megegyezés kifogása meg nem tehető.

A fizetőképtelenségi jog terén kiemelendők a következő határozatok: Az 1932. évi június 14-i 4. Ob. 239/1932. sz., a „Rechtssprechung” 279/1932. számában közölt határozata azt a sokat szellőztetett kérdést tárgyalja, hogy vajon az egyeztető — azon személy, aki engedéllyel és iparszerűleg közvetíti az egységeket — tiszteletdíja a kényszerű egységben előnyös költség és a kapcsolatos csődben tömegköltség-e? Az Oberster-Gerichtshof tagadólág oldja meg ezt a kérdést, kifejtve indoklásában, hogy a közadós által az egyeztetőnek fizetett ilyen költség a csődben meg-támadható és visszakövetelhető.

Nagy jelentőségű az Oberster-Gerichtshof 1932. évi május 3-án kelt 2 Ob. 18/1932. sz., a „Rechtssprechung” 225/1932. számában megjelent határozata, amely megállapítja, hogy a bíróságon kívüli magánegység során *superkvóta kikötése akkor sem ütközik a jóerkölcsökbe, ha e megállapodás titokban tartása köttetett is ki.* Csak ha különös mellékkörülmények kísérik az ilyen megállapodást, — pld.

büntetőfeljelentéssel való fenyegetés vagy ehhez hasonló tényállások — válhatik a szuperkvótára irányuló kötelezettség elvállalása semmissé. Ezt a határozatot a Hítelvédlem 1932. szeptember 9-én megjelent 27. számában „A jóerkölcsökbe ütközik-e magánegyességnél a szuperkvóta kikötése?” című cikkemben részletesen ismertettem.

UTSZÉLI JOGESET.

Kamat és uzsora. A hitelkérdés, és ezen belül különösen a kamat és uzsora problémái, ma a közérdeklődés gyújtópontjában állanak. Nagy tömegeket közvetlenül érintő jelentőségüknél fogva régen túlnőtték a gazdasági és jogi vizsgálódások körén és az érdekképviseleti és politikai fantázia szárnyain lebegnek ködös messzeségekbe. E téren ma már nem a közgazdász és jogász hallatja szavát, hanem a vidéki olvasókörök naiv és lelkes kórusa és a nagy politikának e dalárdák népies motívumait kevesebb naivitással, de annál határozottabb célkitűzéssel hangszerelő zenekara. A száraz tudományos témából csillogó jelszó és korteshordóról lengett zászló lett: és ha ez egyszer már megtörtént, meddő kísérletezés volna visszavezetni az objektív vizsgálódások korlátai közé.

A Polgári Jog nem akar késői Don Kihote módjára a jogtudomány létezett és megkopott fegyvereivel harcolni a közhangulat szélmalmai ellen, amelyeket az idők szele kerget délirábos ürességek felé. Éppen ezért a kamat és uzsora kérdéseiben nem Grossschmidot fogjuk idézni, nem a törvény és judikatura tanulságain építjük fel rendszerünket. Korszerűek leszünk mi is, ezért az egyik érdekelt érdekképviselethez fordulunk, hogy annak objektív bölcsességével világítsunk a probléma utvesztőjébe. A teoretikus veleszületett gyöngeségeként, csupán annyiban maradunk hűek a jogászai hagyományokhoz, hogy az *audiatur et altera pars* elvét alkalmazva, azt az érdekképviseletet szólaltatjuk meg, amely az utóbbi időkben kézenfekvő okoknál fogva meglehetősen népszerűtlen és ennek folytán — a szakmabeli kifejezéssel élve — rossz sajtója volt.

Külön e célra felfingerelt tudósítónk az *Uzsorások Országos Egyesületét* kereste fel és annak vezetésétől kért nyilatkozatot az aktuális hitelkérdésekről.

Kamatlábon forgó kastélyának pánceletermében fogadott Velencei Mór, az ősz elnök. A terem diszkrét előkelőséggel hangsúlyozta az Egyesülés közcélú tevékenységét. A bejárat mellett Shylock és több szövetségi igaz-